

ЗАТВЕРДЖУЮ
Міністр оборони України
генерал армії України

С.Т.ПОЛТОРАК

“ 8 ” грудня 2017 року

КОНЦЕПЦІЯ воєнної історії України

1. Вступна частина

Виклики, що постали перед Україною в останні роки, актуалізували комплекс завдань, пов'язаних зі зміцненням обороноздатності держави, та зумовили потребу у всебічному дослідженні і популяризації воєнної історії України. Підвищення боєздатності та ролі Збройних Сил України, утвердження у суспільній свідомості ідей самовідданості у захисті своєї держави сформувавши необхідність детального вивчення воєнної історії України. Однак сучасний стан воєнно-історичних знань не відповідає запитам українського суспільства.

Розроблення Концепції воєнної історії України (далі – Концепція) зумовлене такими потребами: вдосконалення воєнно-історичної науки в Україні; забезпечення координації наукових досліджень; осмислення вітчизняного та світового воєнно-історичного досвіду; з'ясування особливостей, тенденцій та закономірностей еволюції воєнної справи в різні історичні періоди; врахування історичної спадщини для встановлення основ державної політики у сфері військового будівництва; збереження історичної пам'яті та національних військових традицій; патріотичного виховання молоді, створення сприятливих умов для формування кадрового потенціалу Збройних Сил та інших військових формувань України; популяризації воєнно-історичних знань у суспільстві; реалізації актуальних наукових воєнно-історичних проєктів з позицій відновлення історичної правди.

Вказані потреби є актуальними через наявність історичних стереотипів та міфів в оцінюванні подій воєнної історії, інформаційну експансію низки країн, що супроводжується фальсифікацією історії України.

2. Загальні положення Концепції

Концепція закладає методологічні основи та відображає наукову систему поглядів на теоретичні, змістовні й організаційні засади дослідження воєнної історії України.

В основу Концепції покладено ідею утвердження державності як консолідуючого чинника української політичної нації. Воєнна історія України є національною за своєю глибинною сутністю та водночас постає невід'ємною частиною всесвітньої воєнної історії.

Воєнна історія як сфера знання виконує світоглядну, виховну, освітню та методологічну функції.

Воєнно-історичні дослідження проводять у системі складових воєнно-історичної науки: основних (історія війн, історія воєнного мистецтва, історія воєнної думки, історія будівництва збройних сил, історія озброєння і військової техніки) та спеціальних (воєнно-історичне джерелознавство, воєнна історіографія, воєнна археографія, воєнна археологія, воєнна біографістика, воєнна статистика, воєнна антропологія, військова символіка, церемоніал тощо).

Концепція ґрунтується на загальнонаукових принципах історизму, системності, дотримання яких у дослідницькій діяльності забезпечує наукову об'єктивність, всебічність, комплексність, конкретність. До спеціальних принципів, що визначають засади Концепції, належать: національна спрямованість, україноцентризм, історична наступність, прозорість та соціальна відповідальність.

Важливим інструментом осмислення вітчизняної воєнної історії є її періодизація: воєнна справа Давньої України (до середини IX ст.); воєнна історія Києво-Галицького періоду (друга половина IX ст. – 40-ві роки XIV ст.); українська воєнна історія в Литовсько-Польську добу (40-ві роки XIV ст. – 1648 р.); воєнна історія років української національної революції та доби Гетьманщини (1648 р. – кінець XVIII ст.); воєнна історія України в роки російсько-австрійського панування (XVIII ст. – 1917 р.); воєнна історія в роки національно-демократичної революції в Україні (1917–1921 рр.); розвиток воєнної справи на західноукраїнських землях (1921–1939 рр.); воєнна історія України в добу радянської влади (1921 – серпень 1991 р.); воєнна історія незалежної України (1991 р. – теперішній час).

3. Мета і завдання Концепції

Мета Концепції полягає у формуванні системи поглядів на наукове дослідження воєнної історії України як складової світової воєнної історії та використанні набутого досвіду у процесі будівництва Збройних Сил України.

Основні завдання Концепції:

визначення ролі і місця вітчизняної воєнної історії в українському державотворенні;

узгодження зусиль органів державного і військового управління та дослідників щодо основних напрямів розвитку вітчизняної воєнно-історичної науки;

координація діяльності науково-дослідних установ і навчальних закладів з вивчення історії застосування збройних сил та інших військових (збройних) формувань у війнах, збройних конфліктах, операціях з підтримання миру та безпеки;

виявлення тенденцій і закономірностей у розвитку воєнної справи з найдавніших часів до сьогодення;

використання воєнно-історичних знань у практиці національного військового будівництва для досягнення належного рівня боєготовності та боєздатності Збройних Сил України, інших складових сектору безпеки і оборони держави;

розроблення стандартів та навчальних програм воєнно-історичних дисциплін у військових і цивільних навчальних закладах з урахуванням періодизації воєнної історії України;

національно-патріотичне виховання широких верств українського суспільства;

популяризація воєнної історії України;

сприяння поширенню серед міжнародної спільноти наукової інформації про історичне минуле України;

протидія фальсифікації української воєнної історії, негативному інформаційному впливу у воєнно-історичних питаннях.

4. Пріоритетні напрями дослідження воєнної історії України:

розроблення понятійно-категорійного апарату;

дослідження воєнно-історичних подій на теренах України в контексті світової історії;

вивчення особливостей військового будівництва за різних форм державності в Україні, досвіду боротьби українців за національну державність;

дослідження ролі українських військових формувань у національно-визвольних змаганнях;

критичне переосмислення радянської спадщини, підходів зарубіжних науковців до висвітлення української воєнної історії;

збирання і систематизація історичних джерел, проведення воєнно-історичних досліджень збройного конфлікту на Сході України.

5. Основні напрями діяльності державних органів та органів військового управління із забезпечення реалізації положень Концепції:

вдосконалення нормативно-правової бази з питань удосконалення діяльності наукових установ і навчальних закладів з дослідження та вивчення воєнної історії України;

розвиток системи воєнно-історичної роботи у Збройних Силах України, створення головної наукової установи з дослідження воєнної історії України, замовлення науково-дослідних робіт, цільових програм та проектів воєнно-історичного спрямування;

удосконалення системи підготовки кадрів, розвиток вітчизняної школи воєнних істориків;

організація взаємодії між науковими установами, навчальними закладами, музеями, архівами, засобами масової інформації, громадськими діячами щодо популяризації воєнної історії України, її інтеграції у світовий інформаційний простір.

6. Нормативно-правовою основою Концепції є Конституція України, закони України, акти Президента України, Кабінету Міністрів України, накази Міністерства оборони України і Генерального штабу Збройних Сил України.

7. Фінансове забезпечення реалізації Концепції

Заходи, спрямовані на досягнення мети і завдань Концепції, будуть забезпечуватися в межах видатків Міністерства оборони України, передбачених державним бюджетом на відповідний рік, а також можуть бути профінансовані додатково з інших джерел, не заборонених законодавством.

8. Очікувані результати реалізації Концепції

Реалізація положень Концепції дасть змогу:

створити належні умови для розвитку військово-історичної науки в Україні;
об'єднати вітчизняних дослідників навколо визначеної профільної установи, яка інтенсифікуватиме наукові дослідження, координуватиме виконання науково-дослідних робіт, цільових програм та наукових проектів військово-історичного спрямування;

проводити ґрунтовні військово-історичні дослідження з проблематики військової історії України, підготовки та застосування військ (сил) у війнах, збройних конфліктах, операціях з підтримання миру та безпеки;

використовувати результати наукових досліджень в організації навчальних та просвітницьких заходів;

розширювати знання, світогляд військових фахівців для активізації їх творчого мислення;

використовувати здобуті військово-історичні знання для подальшого розвитку Збройних Сил України, їх підготовки та військово-патріотичного виховання;

консолідувати українське суспільство на основі спільної історичної долі, правдивого відтворення сторінок героїчного минулого, прикладів чесного служіння Україні;

підвищувати престиж Збройних Сил України як інституту держави та військової справи у суспільстві.

Директор Департаменту військової освіти,
науки, соціальної та гуманітарної політики
Міністерства оборони України
генерал-майор

М.С.САДОВСЬКИЙ